

Inka Hopsu vihr

Kirjallinen kysymys etnisen profiloinnin kiellon sisällyttämisestä vartijoiden ja järjestyksenvälvojen koulutukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Etninen profiointi on syrjintää, joka on Suomen laissa ja kansainvälisissä sopimuksissa kielletty. Silti tutkimusten mukaan etnistä profilointia tapahtuu edelleen. Etnistä profilointia harjoittavat sekä poliisit että yksityisen turvallisuusalan toimijat, kuten vartijat ja järjestyksenvälvojat. Ihmisiä pysäytellään, tarkkaillaan ja kohdellaan epäoikeudenmukaisesti ihonvärin tai etnisen taustan perusteella. Tällainen syrjivä kohtelu aiheuttaa rodullistetuille aikuisille ja lapsille nöyryyttäviä kokemuksia sekä heikentää ihmisten luottamusta viranomaisiin.

Vuoden 2018 Pysäytetyt-tutkimuksen mukaan etnistä profilointia tapahtuu Suomessa arkipäiväisissä tilanteissa, kuten kaduilla, kaupoissa ja joukkoliikenteessä. Profiointi heikentää pysäytettyjen luottamusta viranomaisiin ja yhteiskuntaan. Tutkimus osoittaa, että vartijat pysäyttävät rodullistettuja ihmisiä suhteettoman usein, ja heidän toimintansa koetaan usein työkeäksi ja jopa aggressiiviseksi.

Yhdenvertaisuuslain mukaan vartijat ja järjestyksenvälvojat hoitavat osassa työtehtävistään julkista hallintotehtävää, ja heidän tulee edistää yhdenvertaisuutta. Käytännössä tämän lain velvoitteet eivät kuitenkaan ole hyvin tunnettuja yksityisellä turvallisuusalalla. Esimerkiksi vain harvalla alan yrityksellä on lain vaatima yhdenvertaisuussuunnitelma.

Sisäministeriön työryhmä selvitti vuonna 2023 yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä etsi myös keinoja yhdenvertaisuuden toteutumisen kehittämiseksi yksityisellä turvallisuusalalla. Selvityksen mukaan yhdenvertaisuuden velvoitteita ei tunneta riittävästi alalla, mikä johtaa käytännössä syrjivään toimintaan. Työryhmä suositteli koulutuksen ja valvonnan parantamista, mutta jatkotoimenpiteitä ei ole vielä toteutettu.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun selvityksen mukaan monet alan toimijat eivät noudata yhdenvertaisuuslain edellyttämää yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitetta ja koulutuksessa on puutteita. Lisäksi Orpon hallitusohjelmassa on kirjaus yksityistä turvallisuusalaa koskevien lainsäädäntötarpeiden tarkistamisesta, mutta tämä ei näy hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa. Tämä herättää huolta siitä, että tärkeät suositukset jäävät toteuttamatta ja etninen profiointi tulee jatkumaan.

Etnisen profiloinnin kiello on sisällytettävä vartijoiden ja järjestyksenvälvojen koulutukseen. Tämä voitaisiin toteuttaa päivittämällä nykyistä lainsäädäntöä, joka määrittelee vartijoiden koulutusvaatimukset.

Kirjallinen kysymys KK 288/2024 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tietoisuuden yhdenvertaisuuslaista ja etnisen profiloinnin kiellosta sekä niiden noudattamisen?

Helsingissä 12.7.2024

Inka Hopsu vihr